

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 7:33	Minneapolis, MN - 7:49
Brooklyn, NY - 7:25	Miami, FL - 7:31
Chicago, IL - 7:19	Monsey, NY - 7:26
Houston, Texas - 7:36	Montreal, Quebec - 7:31
Johannesburg, S. Africa - 5:33	Passaic, NJ - 7:26
Lakewood/Deal, NJ - 7:25	Toronto, Ontario - 7:51
London, UK - 7:53	Yerushalayim - 6:39
Los Angeles, CA - 7:13	Zurich, Switzerland - 8:06

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת ראה, תשפ"ה

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בענייני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

נתן תתן לו

מכאן למדנו חיוב צדקה. והנה לענין הלואה דרשו דכתיב את העני עמך, מכאן למדו לענין הלואה עניי עירך ועניי עיר אחרת עניי עירך קודמין. וע' שו"ע רנ"ט.

וע"ש בשם ב"ח ושי"ך וח"ס להוכיח מהלואה דה"ה בצדקה עניי עירך קודמין, ונ"מ באוספים צדקה בחו"ל עבור עניי עירך ועבור עניי א"י. אבל פאת השלחן ב' כ"ב וכן יוסף אומץ י"ט דחו דאין ראייה מהלואה לצדקה, והם שני מקורות, בפ' משפטים דכתיב העני עמך, ובפ' ראה דכתיב באחד שעריך בארצך. וע"ש פאה"ש לענין צדקה מקדים עניי א"י כי יש עוד מצוה שמחזיק ישוב א"י.

ובימי תחילת הישוב קמו כמה כוללים בא"י וכגון כולל הו"ד תמכו ביוצאי הו"ד, וכן שאר כוללים. וע' שד"ח ח"ט פקועות השדה סי' א' מכתב הגר"ח מוולוז'ין דאפילו לדעת הב"ח ושי"ך אבל במצב שלהם הרי יוצאי ליטא נחשבים עדיין עניי עירך, כמו העניים בליטא, ובנוסף הם עניי א"י. והביאו מה שכתב דברי חיים ח"ב ס"ח דאכתי עניי עירך קודמין. וע' מנח"א ח"ד ח' שכתב דאין כאן מח' כי ר"ח וולוז'ין דוקא במצב שמוטלים על אנשי עירם ואחרים לא יתנו להם, ולכן חל עליהם דין עניי עירך. (וע' פלא יועץ ערך א"י וכן אחיעזר ח"ב כ"ג ב' שכתבו דעניי א"י כעניי עירך, ונראה כוונתם כדברי הגר"ח וולוז'ין, ולא מטעם פאה"ש כי מקיים גם ישוב א"י).

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו
ברצון במייל bishvileihalacha@themir.org

מרוך ראש הישיבה הגאון הרב אברהם בן מורנו רה"י הרב שמואל טיקטינסקי זצלה"ה

ב' באלול תקצ"ה

מרוך רה"י הגאון הרב אברהם טיקטינסקי זצלה"ה נולד בשנת תקנ"ה לאביו מייסד וראש הישיבה הגאון הרב שמואל טיקטינסקי זצלה"ה.

עם התרחבותה של הישיבה בשנת תקפ"ג, כשבע שנים לאחר הקמתה, כשמש' התלמידים בה עמד על למעלה ממאה ועשרים, ראה אביו זצ"ל כי לאור הנסיעות הרבות שלו לטובת כלכלת הישיבה עליו להכניס כח עזר לצידו בישיבה ומינה את בנו אשר נודע כבר אז (בגיל 28 בלבד) כעילוי וגאון אדיר, לכהן לצידו בראשות והנהלת הישיבה.

רעייתו של ר' אברהם נטלה על עצמה את כל עול ניהול העסקים המשפחתיים ואיפשרה לו להקדיש את כל עתותיו לטובת הישיבה ותלמידיה. מעבר לשיעוריו שמשכו את תלמידיו

ושמחתם לפני ה' אלקיכם (יב, יז)

בדרשה לחודש אלול פ' **מרוך המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינשטיין זצלה"ה** את דברי המשנה "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס" באופן זה: לא שייך לעבוד את ה' ע"מ לקבל פרס, היות ועצם העבודה היא עונג גדול. ואין צריך לזה מחשבת חסידות, אלא רק להיות בעל נפש. ואסור אפילו לחשוב שעבודתו את הקב"ה היא לטובתו להתעלותו ושלמותו, אלא עליו לחשוב שעבודתו היא עונג ושמחה בזה שזוכה לקיים רצונו של מקום.

וביאר דבריו יותר: נדמה לעצמינו, אילו יבוא הגר"ע איגר זצ"ל ויבקש מאחד מאתנו שישמש אותו, ודאי כל אחד ישמח וישתוקק לשמש אדם גדול זה, ויהיה קל בעיניו לרוץ ולטרוח לשמשו. ק"ו אם יבואו הדורות הראשונים, הרמב"ם או אחד התנאים שתגבר השמחה מאוד על שזוכים אנו לשמשם ולהתקרב אליהם. וק"ו אם אדם גדול זה הוא אביו, ודאי שישתוקק הבן לשמש את אביו הגדול בשמחה. ובדאי כאשר יודע הבן שכל בקשות אביו לשמשו הן רק לטובתו של הבן, ודאי ודאי שישמח בכל טרחה שעושה לאביו ולא יעלה בדעתו לבקש מאביו שכר על כך.

כך היא הבנת האדם השלם לגבי עבודת ה"ת, אין הוא מבקש שכר ע"כ, אלא הוא משתוקק ושמח בכל עבודה לאביו הגדול והאמיתי, ואין לו תענוג גדול יותר מקרבתו וקיום רצונו ית'.

מקום התפילה הוא מקום הנס

ויסוד זה מתבאר גם בדברי החזקוני (בראשית ל"ה) על הפסוק: "אלה בני יעקב אשר יולד לו בפתן ארם", והקשו הראשונים שהרי הפסוק מנה שם גם את בנימין, ובנימין הרי לא נולד בפתן ארם אלא כאן בארץ ישראל?

ותירץ החזקוני באופן נפלא: "אשר יולד לו על פי התפילה שנתפללה רחל בפתן ארם – שאמרה (בראשית ל, כד) 'יוסף ה' לי בן אחר', מתוך כך מעלה עליו הכתוב כאילו נולד בפתן ארם", עכ"ל. הרי מבואר בדבריו כיסוד הנ"ל שמקום התפילה הוא עצמו מקום הנס! עד כדי כך שהוא נחשב מקום הלידה ממש! ולכן קרא הכתוב על בנימין "אשר יולד לו בפתן ארם".

נמצאנו למדים מכל זה: שמקום התרחשות הנס אינו כמו שנראה לכאורה לעינינו שהוא במקום המלחמה, אלא אליבא דאמת מקום הנס הוא במקום התפילה!

אשר על כן עלינו לדעת כהיום הזה כאשר מתרחשים ניסים בכל מקום שהוא, בדרום או בצפון, הרי מקום הנס הוא לא במקום המלחמה, וגם לא במקום שנופלים הטילים או רסיסי הטילים, אלא רק במקום שמתפללים ואומרים תהלים, ולכן על בני הישיבה לדעת שהתרחשות מקום הנס האמיתי הוא דוקא כאן בישיבה הקדושה, היכן שלומדים והיכן שמתפללים, אם זה בבית המדרש "המרכזי", או בבית המדרש "פרידמן", ואם זה ב"בית שלום", או ב"בית ישעיה" או בכל בית מדרש אחר, משום שבכל מקום שמתפללים שם הוא מקום הנס כלפי שמיא.

ובדומה לזה היה מעשה עם מרן הגרי"ז זצ"ל בשעת המלחמה בתש"ח, שהיו כמה ממקורביו שדיברו בהתפעלות המנצחות שהיה אז, וחשש הגרי"ז שמא הם נסחפים אחר תחושות של "כוחי ועוצם ידי" שהחלו אז עם פרוץ המדינה, ואמר להם הגרי"ז: "לא הציונים נצחו במלחמה! אלא תפילת הצדיקים כדוגמת רבי שלמה בלוך זצ"ל תלמידו של החפץ חיים ורבי ועלוועל צ'ציק זצ"ל! כי שם היתה המערכה האמיתית! כלומר במעונם של הצדיקים ולא במחיצתם של הציונים".

ובביאור יסוד זה נראה כי התפילה היא מציאות של טבע בגוף הבריאה, וכמו שכתב המהרש"א בקידושין (כ"ט ע"ב) שמי שמתקבלת תפילתו אין זה נס כלל, ואין מנכין לו מזכויותיו על זה כשאר מעשה ניסים, ולמדנו מזה שלתפילה יש מציאות של טבע, שכן ברא הקב"ה את עולמו שהתפילה מתקבלת ברצון, וכמו שפטיש יפוצץ סלע כך פועלת התפילה, וכמו שטרקטור שובר קיר כך התפילה שוברת גזירות, (א"ה וכלשון רבינו ז"ל: אזוי ווי א טרקטור צוברעכט א וונט דאס אי כח פון תפילה), ולכן נחשב שכל מה שהאדם פועל בתפילתו כאילו הוא בעצמו עשאו, ועל כן אפשר להבין שמקום התפילה הוא מקום המלחמה והנס ממש. "במקום הזה".

נכתב ע"י אחד השומעים

בשעה זו של "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע" ולרגל יומא דהילולא של הגאון רבי משה פינקל זצ"ל שחל בכ"ח באב, ראינו לנכון להביא שיחה שאמר בנו מורנו הגאון רבי אליהו ברוך זצ"ל בישיבה הקדושה בעת מלחמה, בענין גודל מעלת כח התפילה, ועל כך שמקום התפילה הוא מקום המלחמה והנס.

המשנה בברכות דף נ"ד ע"א אומרת: "הרואה מקום ששעשו בו ניסים לישראל אומר ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה". ומובא שם בהמשך הגמרא (נ"ד ע"ב) שאחד מהמקומות הוא "הרואה אבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק צריך ליתן הודאה ושבח לפני המקום, כדכתיב: 'וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה'".

ולכאורה יש להבין: הרי יהושע נלחם עם עמלק מחוץ למחנה, כמבואר ברש"י על הפסוק "צא הלחם בעמלק" (שמות יז, ט), ואילו משה רבינו ישב על הגבעה בתוך ענני הכבוד, וא"כ איך אנחנו יכולים לברך כשאנו רואים את המקום שישב שם משה את ברכת הרואה "ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה", הלא נס נצחון המלחמה לא התרחש כלל במקום הזה אלא במקום המלחמה מחוץ למחנה?

אלא למדים אנו מכאן יסוד גדול ונפלא מהו כוחה של התפילה. מקום הנס בעצם הוא אינו במקום התרחשותו בפועל, אלא מקום הנס הוא במקום התפילה. וכיון שמשה רבינו התפלל ביושבו על האבן הזאת למען נצחון ישראל כדכתיב: "ויהי ידיו אמונה" (שם פסוק ל"ב), ותרגם אונקלוס: והוה ידוהי פריסן בצלו, וכן פירש"י שם: "ויהי ידיו אמונה – ויהי משה ידיו באמונה פרושות השמים בתפילה נאמנה ונכונה", לכן נחשב מקום זה של התפילה כמקום הנס ממש, עד כדי כך שאנו מברכים בראותינו את האבן הזאת 'ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה'.

וכ"כ להדיא המהרש"א בברכות שם (נ"ח ע"ב) וז"ל: לפי מה שמבואר שבמקום הנס מברכין, ה"נ מקום הגבעה אשר שם האבן הזה הוא מקום הנס בנצחון המלחמה, שע"ז הרים משה ידו וגבר ישראל, עכ"ל, והן הן הדברים.

והנה בפסוק (שם, טו) כתוב: "ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי", ובתרגום יונתן בן עוזיאל: "ובנא משה מדבחה וקרא שמה מימרא דה' דין ניסא דילי דניסא דעבר אתרא בגיני הוא", וכבר עמדו בזה, מה ראה משה להכריז שהנס נעשה בגללו?

אכן לפי היסוד האמור הדברים ברורים, והוא עפ"י דברי הרמב"ן (שם פסוק ט), דהטעם ששלח משה את יהושע לצאת להלחם בעמלק ולא יצא בעצמו, הוא כדי שיתפלל משה בנשיאות כפים על ראש הגבעה וגם הם יראו אותו פורש כפיו השמימה ומרבה בתפילה ויוסיפו אומץ וגבורה, עכ"ד. הרי שמשה גם כן נלחם בעמלק, אלא שחלקו במלחמה היה על ידי תפילתו, ועפ"י זה מובן מה שקרא משה רבינו ע"ה את שם המזבח "ה' נסי", כלומר הנס בא בגיני, וכל זה כדי להורות וללמד לדורות שעיקר הנצחון נקרא על שם מי שהתפלל.

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Choose Life

Harav Hagaon Moshe Aharon Friedman Shlita

We are now in the middle of a process. Sefer Devarim started with Parshas Devarim, which is the beginning of a mussar shmues from Moshe Rabbeinu. The week of Parshas Devarim was also, not by coincidence, Shabbos Chazon. Thus began a process of Mishneh Torah that will take us all the way to Vezos Haberachah on Simchas Torah. The haftaros read through Sefer Devarim encompass three of puranus, seven of nechamah, and two of teshuvah.

The three of puranus are דברי ירמיהו, שמעו דבר ה' – which represent dibur, shemiyah, and re'iyah. This sequence is paralleled in the nechamah process, as Parshas Va'eschanan is dibur, Parshas Eikev – עֲקֵב תִּשְׁמָעוּן – is shemiyah, and Re'eh is re'iyah.

The shivah d'nechemta began with נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי, which, interestingly, is also the shirah of the retzifi bird, as recorded in Perek Shirah. Each of the various animals and other parts of creation says shirah with a particular passuk, and this passuk is the shirah of this bird.

The mefarshim offer differing opinions as to what the retzifi bird is. Some say it's a penguin. Maybe the message is, not that it's black and white, but that these birds live in a very cold atmosphere, so they stay together, b'achdus, and that's what keeps them warm. The basis of the nechamah of נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי is, likewise, achdus. There's an alternative explanation that the retzifi is a phoenix bird, which Chazal called the החול. Rashi, in Sanhedrin (Perek Chelek) explains that this bird lives forever; it endures in the zechus of what it did in the teivah. In any event, the way it works is that from its ashes, it gets recreated. That re-creation reflects the process of nechamah, so it is understandable that the retzifi is the creature that says, נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי.

Three Sets of 21 Days

We've discussed before that the Maharsha (Bechoros 8) notes that there are 21 days of Bein HaMetzarim, which parallel the 21 days in Tishrei from Rosh Hashanah until Shemini Atzeres. The days from Shivah Asar B'Tammuz through Tishah B'Av mirror those days, because it doesn't make a difference whether we are going through black days or white days – days of darkness or of light; either way, we are meant to use the days to attain kirvas Hashem. On Tishah B'Av, we lein the passuk אַתָּה הִרְאַיִת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ, and we begin the hakafos on Simchas Torah with the very same passuk.

It is no coincidence that Bein Hazmanim is also 21 days. This period is also a time when a person can experience growth – specifically when he is not in his regular framework, he has the opportunity to show his true colors. These days are not black and not white; they're a different set of 21 days that present another way for a person to be working on his kirvas Hashem.

But it's all part of the same lengthy process. In truth, this process begins already in Tammuz, which, the sefarim tell us, stands for ממשמש ובא. Av, likewise, is roshei teivos אלול בא. When Parshas Re'eh comes, the message is ראה אלול הגיע – Elul is upon us. The sefarim say that even earlier, on Chamishah Asar B'Av, we start wishing each other כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה, which has the same gematria (928) as Chamishah Asar B'Av.

Re'eh could also be roshei teivos of אֶלּוּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, whose gematria is also 928.

Bechirah in Black, White, and Grey

Now, the message in Parshas Re'eh is: רְאֵה אֲנֹכִי. A person has to make a decision, to make the right choice, both in the

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

specific details of every given moment, and in general as well. The word וּקְלָלָהּ can be understood as roshei teivos for הַבָּא לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. When making decisions, a person has to know where to put the emphasis for the future as well.

Sometimes, the decision is black and white, but sometimes there are gray areas. I heard a story about a bachur in pre-war Poland who was learning in a yeshiva in Lodz, and after he got engaged, he once went walking outside in the streets while talking with his kallah. This wasn't accepted in those circles, so he was kicked out of the yeshiva.

He tried to get accepted to a different yeshiva in Poland, but due to the stigma he didn't get in, so he went to Berlin, to the yeshiva of Rav Ezriel Hildesheimer. A few weeks after he came to the yeshiva, people noticed that some money was missing from the pushka in the beis midrash. This happened a few times, prompting the people there to investigate. It turned out that this bachur was taking money from the pushka, a bit at a time. When Rav Hildesheimer called him in and asked him about this, he responded, "What's the big deal? Everyone knows that if a bachur in the yeshiva has extra money he puts it in the pushka, and if there's a bachur who needs money he can quietly take what he needs and later return it. That's accepted."

"Here," Rav Hildesheimer corrected him, "it's not accepted."

Then he added, "Here, you could have spoken in the street with your kallah, and in Poland you could have taken from the pushka. Had you taken from the pushka in Poland and spoken to your kallah in Berlin, things would have been fine. The problem is that you spoke to the kallah in Poland and you took from the pushka in Berlin."

Sometimes, there aren't exactly clear-cut guidelines, but in those situations the directive of רְאֵה אֲנֹכִי יְרָאָה וּקְלָלָהּ also applies – to know what's appropriate in every situation and have clarity as to how to behave. If you have this clarity, then you'll be able to pass it on to your children, your family, your students, your neighbors. But you have to be consistent – you always have to know what to do, how to choose between berachah and klalah.

The Gemara says, לְעוֹלָם יִרְאָה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ הֶחְצִיּוֹ חֵיב, וְהֶחְצִיּוֹ זָכָאִי – a person should always view himself as half guilty and half meritorious; there is one more thing that has to be done and he has only a few seconds left to do it. The emphasis here is on the לְעוֹלָם – a person should always think that way. After he made a decision to go and do one more mitzvah, he should again see his balance as exactly even, and view himself as standing at a crossroads, both in his specific circumstance and in a general sense. Then, he can make the right choice – וּבְחֵרָתָּ בְּחַיִּים.

We should all be zocheh to זָכְרָנוּ לְחַיִּים and to a כְּתִיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה.